

13.11.2025

Valtiovarainministeriö
Sisäministeriö

Diaarinro: VN/18970/2024

Asia: Lausuntopyyntö alueellisen varautumisen yhteistyön ja tilannekuvatoiminnan kehittämishankkeeseen ja Lupa- ja valvontavirastoa koskevaan valtioneuvoston asetukseen

Suomen Kylät ry on tutustunut Alueellisen varautumisen yhteistyön ja tilannekuvatoiminnan kehittämishankkeen raporttiin ja haluaa lausua hankkeesta seuraavaa.

Suomen Kylät ry muistuttaa, että 95 % Suomesta on maaseutua ja 70 % harvaanasuttuja alueita. Maaseudun merkitys osana yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta on keskeinen. Maaseutualueilla kolmannen sektorin omaehtoinen yhteisöllisen varautumisen työ, kuten myös paikallisyhteisöjen sekä kuntien ja hyvinvointialueiden pelastustoimen yhdyspinnat korostuvat. Suomen Kylät ry pitää hyvänä sitä, että alueellisen varautumisen yhteistyön toimintamalleja yhdenmukaistetaan, mutta painottaa maakuntien erityispiirteistä johtuen alueellista harkintavaltaa toiminnan ja yhteistyömallien rakentamisessa.

Hankeraportissa (s. 10) mainitaan: ”Hankkeen tavoitteena ja tehtävänä ovat: 1. Selvittää ja kuvata kuntien, kaupunkien, hyvinvointialueiden ja valtion alueellisten toimijoiden sekä kirkon ja huoltovarmuuskriittisten kolmannen sektorin sekä yritysten varautumisen nykytilanne ja vastuut. Raportissa mainitaan myös, että varautumisen alueelliseen yhteistyöhön liittyvää varautumisen ja tilannekuvatoiminnan nykytilaa on kartoitettu olemassa olevan kirjallisen aineiston, eri toimijoille lähetetyn kirjallisen kyselyn, alueellisten työpajojen sekä haastattelujen avulla. Suomen Kylät ry kiinnittää raportissa em. seikoista johtuen huomiota siihen, että hankkeessa tiedonkeruuvaiheessa kuultujen ja raportissa mainittujen tahojen joukossa ei ole ainuttakaan järjestötoimijaa. (s.11-12), vaikka valmiustoimikuntien kokoonpanoon ehdotetaan kolmannen sektorin toimijoita.

Suomen Kylät ry pitää ehdottoman tärkeänä sitä, että kolmannen sektorin toimijat ovat kattavasti edustettuna valmiustoimikunnissa. Järjestö korostaa, että kaikissa organisoitumismalleissa on huomioitava kolmannen sektorin edustus ja toiminnan paikallinen ulottuvuus. Paikallisyhteisöjen

13.11.2025

varautuminen on keskeinen osa kansallista kokonaisturvallisuutta, henkistä kriisinkestävyyttä ja väestön toimintakykyä. Tätä näkökulmaa työssä ei saa ohittaa. **Suomen Kylät ry painottaa, että kolmannen sektorin toimijoiden osallistuminen alueellisen varautumisen yhteistyöhön ja tilannekuvatoimintaan on ensiarvoisen tärkeää.**

Paikallisyhteisöjen merkitys korostuu erityisesti iäkkäiden ja haavoittuvissa tilanteissa olevien ihmisten kohdalla. Paikallisyhteisöissä tehtävä varautumistyö täydentää viranomaisvetoista toimintaa kannatellen yksilöitä ja yhteisöjä tilanteissa, joihin viranomastoiminta ei kykene vastaamaan. Paikallisyhteisöt välittävät tietoa, tuottavat konkreettista apua yksilöille ja yhteisöille, avustavat viranomaisia ja pitävät yllä yhteishenkeä. Yhteisölähtöisen paikallisen varautumistyön rooli on vaikuttava henkisen kriisinkestävyyden ja paikallisten yhteisöjen toimintakyvyn säilyttämisen näkökulmasta. Yhteisölähtöinen paikallinen varautumistyö on huomioitava alueellisessa varautumistyössä ennakoon.

Suomen Kylät ry on rakentanut EU-rahoituksen turvin yhteisöllisen varautumisen toimintamallia, kylävara. Työtä on tehty tiiviissä yhteistyössä Suomen Kylät ry:n 19 maakunnallisen kyläyhdistyksen sekä ympäri maan varautumisen ja kyläturvallisuuden parissa aktiivisesti toimivien paikallisyhteisöjen kanssa.

Suomen Kylät ry:llä on osaava maanlaajuinen ja paikallistasolle ulottuva ainutlaatuinen verkosto sekä selkeä käsitys paikallisen tason varautumisen kehittämistarpeista ja paikallisyhteisöjen sekä kuntien ja pelastusviranomaisten välisistä yhdyspinnoista. Suomen Kylät ry verkostoineen on keskeinen toimija alueellisessa varautumistyössä ja tilannekuvatoiminnassa.

Lisäksi hankkeen raporttiin (s.59) viitaten Suomen Kylät ry painottaa, että kokonaisturvallisuuden kannalta ratkaisevia paikallisia yhteisölähtöisen varautumisen toimia ei voida toteuttaa lyhytkestoisen hankerahoituksen varassa, vaan työn turvaaminen vaatii pidemmän aikavälin riittävää resurssointia. Kylävara ja paikallisyhteisöissä tehtävä työ täydentävät viranomaisvetoista varautumistyötä ja se vastaa sisäministeriön harvaturvaraportin suosituksiin: vapaaehtoisen kansalaistoiminnan vahvistaminen vaatii tukea, koulutusta ja neuvontaa sekä ammattimaista osaamista ja koordinoitua.

Kunnioittavasti

Suomen Kylät ry
toiminnanjohtaja
Suvi Louhelainen